

EURÓPSKY DOZORNÝ ÚRADNÍK PRE OCHRANU ÚDAJOV

Zhrnutie stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov o ďalšom rozvoji priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

(Úplné znenie tohto stanoviska sa nachádza v anglickom, vo francúzskom a v nemeckom jazyku na webovej stránke európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov www.edps.europa.eu)

(2014/C 224/04)

1. ÚVOD

1. Účelom tohto stanoviska je prispieť k ďalšiemu rozvoju politík EÚ v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti prostredníctvom úplnejšieho začlenenia ochrany súkromia a údajov do činností všetkých inštitúcií EÚ. Toto stanovisko je reakciou na dve oznámenia, ktoré prijala Komisia 11. marca 2014 o budúcnosti oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí⁽¹⁾, uznesenie Európskeho parlamentu z 2. apríla 2014 k hodnoteniu Štokholmského programu a rokovania v Rade s ohľadom na strategické usmernenia pre legislatívne a operačné plánovanie, ktoré v súlade s článkom 68 ZFEÚ prvýkrát vymedzila Európska rada.
2. Je to rozhodujúci okamih pre úlohu EÚ v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. Blíži sa koniec prechodného obdobia stanoveného v Lisabonskej zmluve, po ktorom sa právomoci Komisie otvárajú konania o porušení povinnosti a právomoci Súdneho dvora Európskej únie začnú plne uplatňovať na právne predpisy EÚ v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach⁽²⁾. Charta základných práv na základe zmluvy nadobudla postavenie primárneho práva a Súdny dvor v nedávnych rozsudkoch objasnil obmedzenia voľnej úvahy zákonodarcu vždy, keď opatrenie predstavuje zasahovanie do týchto práv⁽³⁾.
3. Navyše starosť o ochranu súkromia a údajov sa za posledných päť rokov zintenzívnila pravdepodobne ešte viac než kedykoľvek predtým. Komisia v januári 2012 navrhla balík legislatívnych reforiem v oblasti ochrany údajov v EÚ⁽⁴⁾. Dôveru, pokiaľ ide o dôvernosc osobných údajov, od júna 2013 vážne poškodili odhalenia týkajúce sa hromadného sledovania jednotlivcov v EÚ zo strany spravodajských služieb Spojených štátov amerických a iných krajín. Súdny dvor naposledy v apríli 2014, v jednom z dvoch práve spomínaných rozsudkov, zrušil smernicu o uchovávaní údajov⁽⁵⁾ z dôvodu jej nadmerného zasahovania do základných práv. Činnosť týkajúca sa ochrany údajov na úrovni EÚ nadobudla skutočne celosvetový význam, o čom svedčí napríklad rozsah medzinárodnej pozornosti a lobizmu v oblasti reformy rámca ochrany údajov, čo malo za následok približne 4 000 pozmeňujúcich návrhov predložených pri prvom čítaní v Európskom parlamente⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Pozri bod [8] tohto stanoviska.

⁽²⁾ Platnosť prechodných ustanovení sa skončí 1. decembra 2014; článok 10 Protokolu č. 36 o prechodných ustanoveniach, ktorý je pripojený k Lisabonskej zmluve.

⁽³⁾ Pozri v tejto súvislosti rozsudky Súdneho dvora (veľká komora) z 9. novembra 2010 v spojených veciach C-92/09 a C-93/09, *Schecke a Eifert*, a najmä rozsudok z 8. apríla 2014 v spojených veciach C-293/12 a C-594/12, *Digital Rights Ireland a Seitlinger*. V prvej veci Súdny dvor tiež zdôraznil potrebu, aby zákonodarca zväzil použitie menej rušivých alternatív za konkrétne opatrenie.

⁽⁴⁾ COM(2012) 11 final; COM(2012) 10 final.

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/24/ES z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí a o zmene a doplnení smernice 2002/58/ES (Ú. v. EÚ L 105, 13.4.2006, s. 54).

⁽⁶⁾ Prvé čítanie vyústilo do legislatívneho uznesenia Európskeho parlamentu z 12. marca 2014 o návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) [COM(2012)0011 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD)] (Riadny legislatívny postup: prvé čítanie).

4. Právne, technologické a spoločenské výzvy pre tvorcov politik a zákonodarcov v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí sa v období, na ktoré sa vzťahujú strategické usmernenia, celkom isto zvýšia. Okrem toho nové usmernenia Európskej rady predstavujú príležitosť na vyjadrenie záujmu obnoviť dôveru v schopnosť EÚ účinne chrániť jednotlivcov. Z tohto dôvodu navrhujeme, aby sa Európska rada v nových usmerneniach otvorene venovala týmto témam:
- a) obrovský objem spracúvania osobných údajov, ktoré sa vyžaduje v rámci mnohých právnych predpisov a politik EÚ v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti;
 - b) krehkosť každého opatrenia, ktoré porušuje základné práva, čo sa prejavilo v prípade smernice o uchovávaní údajov, ktorá sa môže týkať aj iných súčasných iniciatív, ako je súbor opatrení pre inteligentné hranice⁽¹⁾ a rôzne nástroje súvisiace s osobnými záznamami o cestujúcom⁽²⁾;
 - c) význam čo najrýchlejšieho prijatia silného a modernizovaného rámca na ochranu údajov v EÚ, ktorý by sa mal používať aj ako kompas pre vonkajšie politiky EÚ;
 - d) potreba začleniť riešenia otázok ochrany súkromia a údajov do rozvoja všetkých nových politik a právnych predpisov v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.
5. Vzhľadom na to, že sme k podobnému postupu prispeli pred piatimi rokmi, v tomto stanovisku ako súčasť novej formy spolupráce inštitúciám EÚ ponúkame svoju pomoc pri zvyšovaní kvality právnych predpisov so zreteľom na ochranu údajov⁽³⁾.

6. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

36. Pridaná hodnota činnosti EÚ v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je často spochybňovaná, najmä členskými štátmi. Výhoda spočíva v zabezpečení dôsledného prístupu, napríklad prostredníctvom navrhnutia proporcionálnych interoperabilných systémov, ktoré môžu byť súčasne dobré pre bezpečnosť aj pre ochranu údajov. Domnievame sa, že nové strategické usmernenia predstavujú vynikajúcu príležitosť pre inštitúcie zhromaždiť získané skúsenosti a vytvoriť súbor nástrojov na nápravu často nedostatočných záruk pre základné právo na ochranu osobných údajov.
37. Európska únia musí preukázať, že sa poučila zo skúseností posledných piatich rokov, že nemôže prijímať opatrenia, ktoré po dôkladnom preskúmaní porušujú základné práva a nespĺňajú podmienky potrebnosti a proporcionality. Ako už Komisia veľakrát zopakovala, charta sa teraz musí stať vodidlom pre politiky a právne predpisy EÚ. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov je pripravený poskytnúť v tomto procese pomoc.
38. Nové usmernenia Európskej rady sú vhodnou príležitosťou pre Úniu, aby ukázala svoj zámer obnoviť dôveru v jej schopnosť účinne chrániť jednotlivcov. Z tohto dôvodu navrhujeme, aby sa Európska rada v nových usmerneniach otvorene venovala týmto témam:
- a) obrovský objem spracúvania osobných údajov, ktoré sa vyžaduje v rámci mnohých právnych predpisov a politik EÚ v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti;
 - b) krehkosť každého opatrenia, ktoré porušuje základné práva, čo sa prejavilo v prípade smernice o uchovávaní údajov, ktorá sa môže týkať aj iných súčasných iniciatív, ako je súbor opatrení pre inteligentné hranice a rôzne nástroje súvisiace s osobnými záznamami o cestujúcom;

(1) Pozri stanovisko európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov z 18. júla 2013 o návrhu nariadenia, ktorým sa ustanovuje systém vstup/výstup, a návrhu nariadenia, ktorým sa zriaďuje program registrovaných cestujúcich.

(2) Medzi ne patrí systém EÚ pre osobné záznamy o cestujúcom [COM(2011) 32 final] a pravdepodobný návrh o prenose údajov o cestujúcich do tretích krajín (http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014_home_004_transfer_pnr_data_3rd_countries_en.pdf [sprístupnený 3. júna 2014]).

(3) Pre podrobnejšie informácie o tomto prístupe pozri strategický dokument európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov z roku 2014 s názvom Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov ako poradca inštitúcií EÚ v oblasti politik a právnych predpisov: vychádzajúc z desiatich rokov skúseností, ktorý bol uverejnený na webovej stránke európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov.

- c) význam čo najrýchlejšieho prijatia silného a modernizovaného rámca na ochranu údajov v EÚ, ktorý by sa mal používať aj ako kompas pre vonkajšie politiky EÚ;
- d) potreba začleniť riešenia otázok ochrany súkromia a údajov do rozvoja všetkých nových politík a právnych predpisov v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.
39. Spôsobmi, ako zabezpečiť úplné začlenenie riešenia otázok ochrany súkromia a údajov do rozvoja nových politík a právnych predpisov v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, by mohli byť:
- začlenenie otázok týkajúcich ochrany údajov do všeobecného posudzovania vplyvov,
 - posúdenie náhradných, menej rušivých prostriedkov na dosiahnutie cieľov politík,
 - posilnenie kvality údajov a práv dotknutých osôb a možností nápravy,
 - hodnotenie výmeny informácií v porovnaní s cieľmi politík,
 - zabezpečenie, že v medzinárodných dohodách s tretími krajinami je rešpektované právo osôb z EÚ na ochranu údajov.

V Bruseli 4. júna 2014

Peter HUSTINX

európsky dozorný úradník pre ochranu údajov
